

מפתחות ענינים - אות ל'

לא פלוג

שיותר קל לומר לא פלוג היכא שהדין המקורי הוא בגדר גזירת הכתוב מלומר לא פלוג כשלהדין המקורי יש סברא שמובנת לנו.

סנהדרין: פרק זה בורר ס"ו.

שלא פלוג אמרינן רק כדי לאסור את המיעוט בדרך לא פלוג, אבל לא כשהקבוצות שוות.

סנהדרין: פרק זה בורר ס"ו.

בענין הגדר של "לא פלוג" והגדר של "כדי שלא לחלוק" ("כדי שלא לחלוק במדינת הים", ו"כדי שלא לחלוק בשליחות").

גיטין: פרק המביא גט פ"ח, קי"ח סק"ג, קל"ח.

לא תאכלו כל תועבה

"כל שתיעבתי לך הרי הוא בבל תאכל": מחלוקת רש"י ותוס' בענין אם זה קאי גם על מה שנאסר באיסור עשה (תוס'), או האם רק על מה שנאסר בלא תעשה (רש"י).

זבחים ג': ס"ח.

לא תחל את בתך להזנותה

שאם האב מוסר את בתו לממזר הרי הוא עובר על לא תחל את בתך להזנותה לפי הראב"ד שסובר שכל הנבעלת ביאה פסולה נקראת זונה.

קידושין ד': רנ"ז סק"ב.

לא תחמוד ולא תתאוה

טעם הלאוין.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'), י"ד [ז].

בענין אם גוף האיסור הוא החימוד שבלב, או ההשתדלות לקבל את החפץ מחבירו, או הלקיחה שעושה לבסוף.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ז.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'), י"ד [א].

בענין דברי הרמב"ם שאין לוקין על לא תחמוד כי הוא לאו שאין בו מעשה, והשגת הראב"ד עליו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ז.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'), י"ד [א].

שיטת הרמב"ם שעובר בלא תחמוד אפילו אם לבסוף נתרצה חבירו ואמר רוצה אני, ושיטת הראב"ד שדוקא אם לא נתרצה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ז, רי"ח.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'), י"ד [א].

המחלוקת ראשונים אם עוברים על לא תחמוד דוקא אם אינו נותן דמים או האם גם כשנותן דמים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"א, רי"ג, רי"ד, רט"ו.

סנהדרין: פרק זה בורר ל'.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'), י"ד [ו].

דברי הקובץ שיעורים שהמ"ד שסובר שעוברים על לא תחמוד דוקא אם אינו נותן דמים אבל אם נותן דמים אינו עובר, הרי זה רק בנותן הדמים לפני שלוקח את החפץ.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"א (קטע "ועי' בקו"ש").

סנהדרין: פרק זה בורר ל"א.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'), י"ד [ו].

דברי הפוסקים התמוהים שעובר על לא תחמוד גם אם הוא חומד להשיג במקום אחר דבר שהוא כמו של חבירו, כגון להתעשר כמו חבירו.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'), י"ד [ב].

ב"מ: פרק שנים או חזין רי"ז סק"ב.
 חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [א] סק"א [ב] (קטע
 "ובאמת").

לא תסור וגו' ועשית

הסוכרים בביאור דברי הספרי שהמצוה של
 ועשית ככל אשר יורוך והלאו של לא תסור
 קאי גם על ב"ד שביבנה.

סנהדרין: פ"ח (קטע "והנה בע"כ
 צ"ל"), קי"ב.

דברי המהר"ם אבן חביב שהמיעוט דיינים
 חייבים לעשות כמו הרוב, ודברי הקונטרס
 הספקות שרק בהסנהדרין אומרים כן משום
 לא תסור, וכן משום ועשית וגו'.

יבמות א': רנ"ז.

סנהדרין: פרק זה בורר ק'.

דברי הרמב"ם שלא תסור, וכן ועשית ככל
 אשר יורוך, קאי על כל מה שחז"ל קיבלו
 מהלכה למשה מסיני, וכן על מה שדרשו
 מהמדות שהתורה נדרשת בהן, וכן על מה
 שתיקנו או גזרו, ודברי הרמב"ן שחולק על
 זה, ובענין על מה קאי לפי הרמב"ן.

שבועות: נ"א*.

סימנים בענינים שונים: "בענין
 הלאו של לא תסור".

בענין למה לפי הרמב"ם נקטינן שספיקא
 דרבנן לקולא, הלא הספק הוא ספק
 דאורייתא, דהיינו האם יש כאן הלאו של
 לא תסור.

שבועות: נ"א* סק"ו.

סימנים בענינים שונים: "בענין
 הלאו של לא תסור" (קטע
 "והרמב"ן ולהלן שם).

בענין מה ששבועה שלא יאכל חצי שיעור
 של איסור חלה, למה לא אמרינן שאינה
 חלה משום שהוא מושבע ועומד משום
 הלאו של לא תסור.

שבועות: נ"א*.

סימנים בענינים שונים: "בענין
 הלאו של לא תסור" (קטע "ועי'
 חידושי הגרש"ש").

דברי הפוסקים התמוהים שעובר על לא
 תחמוד גם אם הוא חומד דבר של חבירו
 שאי אפשר בכלל להוציאו מחבירו ולהשיגו
 כמו יופי עיניו או שעריו.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ב].

בענין אם מותר לחמוד ולהפציר בחבירו
 שיתן לו מתנה.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ג].

בענין מה הוא הציור של חומד אשת רעהו
 (דהיינו איך שייך להפציר עד שלוקחו
 וכלשון הרמב"ם בלא תחמוד).

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ג] [ד].

בענין אם לא תחמוד קאי רק על דבר שיש
 בו לחבירו בעלות של ממוץ.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ג].

בענין אם עוברים בלא תחמוד היכא
 שמפציר בהבעלים לתת לאדם אחר ולא
 לעצמו.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ח].

בענין דברי המכילתא ש"אתה חומד בתו
 לבנך או בנו לבתך".

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ד] [ח].

בענין היכא שחומד שחבירו ישכיר לו בית
 שמושכר כבר לחבירו (דברי המהרש"ך,
 והמל"מ, והנצי"ב).

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ד].

בענין למה מותר להפציר בחנווני למכור לו
 ולא לחבירו.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ד].

בענין אם יש לא תחמוד כלפי גוי.

חומש: פר' יתרו, לא תחמד (כ'),
 י"ד [ה].

דברי הרמב"ם שעל לא תתאוה עוברים על
 ידי שהוא מתכנן להשתדל לקבל את החפץ
 אפילו אם עוד לא השתדל.

לא תעשו כן לה' אלוקיכם

שהלאו הזה נוהג גם בדברים מטלטלין ולא רק במחומר לקרקע.
ע"ז: קמ"ג.

בענין הדין שהמקדיש בהמה בזמן הזה נועל בפ"ו והיא מתה, למה אין בזה משום לא תעשו כן לה' אלוקיכם.
ע"ז: קמ"ד.

לא תשא שמע שוא

המחלוקת אם האיסור לשמוע דברי בעל דין אחד קודם שיבא חבירו הוא איסור דאורייתא או איסור דרבנן.
סנהדרין: נ"ג.

בענין אם הבעל דין עובר היכא שרק השמיע ולא הטעים.
סנהדרין: נ"ב סק"א.

שהדיין עובר אפילו אם שמע לפני שהתחיל הדין (אם הוא יודע שעתיד הוא לדרון), ולא רק אם הוא כבר יושב בדין.

סנהדרין: נ"ב סק"ב.

בענין אם הוא עובר רק אם ישב באמת אח"כ בדין.

סנהדרין: נ"ב סק"ב, נ"ג.

דברי הסמ"ע שהאיסור הוא מה שהוא ממשיך ודן ולא עצם השמיעה.

סנהדרין: נ"ג.

הסוברים שאם המשך ודן אינו פסול בדיעבד.

סנהדרין: נ"ג.

בענין אם הבעל דין השני מתרצה, מותר להדיין אח"כ לישוב בדין.

סנהדרין: נ"ג.

לא תתחתן במ

ע"י עוד בערך נתינה.

המחלוקת בין רבנן ורבי שמעון בן יוחי, דלפי רבנן הלאו נאמר רק על הז' אומות, ולפי רשב"י על כל האומות.

יבמות א': רפ"ב.

כתובות ב': שי"ג.

קידושין ב': רע"ז סק"ג, רע"ח (קטע "א").

קידושין ד': שנ"א.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי' אשת יפת תאר (כ"א, י') [ב] סק"ב (קטע "גם נוכל לומר").

בענין אם עוברים על לא תתחתן במ רק בדרך חיתון.

יבמות א': רפ"ב.

כתובות ב': שי"ג, שי"ח, שכ"ג.

קידושין ד': שנ"א.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי' אשת יפת תאר (כ"א, י') [ב] סק"ב.

שלפי חכמים שסוברים שלא תתחתן במ נוהג מהתורה רק בז' אומות, יתכן שהן אסורות גם שלא בדרך חיתון (ורבנן אסרו כל האומות), אבל רשב"י סוברים שלא תתחתן במ נוהג מהתורה בכל האומות הרי הוא סובר שצריכים דרך חיתון (ושרבנן הוסיפו לאסור גם שלא בדרך חיתון).

כתובות ב': שי"ג.

בענין אם הלאו נאמר בגיותן או בגירותן.

כתובות ב': שט"ז, שכ"ג (קטע "והנה עיין").

קידושין ב': רע"ז סק"ג, רע"ח (קטע "א"), ר"פ.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי' אשת יפת תאר (כ"א, י') [ב] סק"ב.

דברי רש"י שמה שנכרי שבא על בת ישראל הולד ממזר הרי זה נובע מהלאו של לא תתחתן במ.

יבמות א': רפ"ב.

קידושין ד': ש"נ, שנ"א.

לבלר

אין לו חלק לעזה"ב.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע באדר"נ בפרק ל"ו").

אבות: קמ"ד (קטע "ובפרק ל"ו").

בענין שצריכים בעיר מאה ועשרים כדי שתהי' ראוי' לסנהדרין, ושאחד מהם הוא כנגד לבלר.

סנהדרין: קנ"ב.

ל"ג בעומר

ע"ע בערך תספורת הראשונה.

בענין מה שאין אומרים תחנון בערב ל"ג
בעומר במנחה, משא"כ בערב פסח שני.
חנוכה: ט' סק"ב.

לוט

השתלשלות מדריגותיו של לוט.
חומש: פר' לך לך, וילך אתו לוט
(י"ב, ד').

לוים

בענין הלאו של נטילת כהנים ולוים נחלה
בארץ, עי' בערך ארץ ישראל - איסור
נטילת שבט לוי חלק בארץ ישראל.

בענין ערי הלויים, עי' בערך ערי מקלט.

בענין אם לכהן יש גם דין לוי.

כתובות ב': רכ"ב.

חומש: פר' אמור, אמר אל הכהנים
בני אהרן (כ"א, א').

בענין "שבטו של לוי לא איקרו קהל".

קידושין ד': שכ"ה (קטע "וע"ע
בתוס' הרא"ש").

הוריות: קנ"א (קטע "וע"ע בתוס'
הרא"ש").

חומש: פר' במדבר, ואני הנה
לקחתי את הלויים (ג', י"ב) [א]
(קטע "וע"ע בתוס' הרא"ש").

בענין אם הלויים הם יותר קדושים משאר
ישראל, או האם הם רק הובדלו.

קידושין ד': שכ"ה.

הוריות: קנ"א (קטע "ומעתה"
ולהלן שם), ק"ס.

חומש: פר' במדבר, ואני הנה
לקחתי את הלויים וגו' (ג', י"ב)
[א].

בענין אם יש "וקדשתו" כלפי לויים.

קידושין ד': שכ"ה.

הוריות: קנ"א.

חומש: פר' במדבר, ואני הנה
לקחתי את הלויים (ג', י"ב) [א].

בענין מנלן שלוי קודם לישראל לעלות
לתורה.

קידושין ד': שכ"ה (קטע "והנה
בהוריות דף י"ב" ולהלן שם וקטע
"ועיין במשנה ברורה" ולהלן שם).

הוריות: קנ"א (קטע ראשון ולהלן
שם וקטע "ה'" ולהלן שם).

חומש: פר' במדבר, ואני הנה
לקחתי את הלויים (ג', י"ב) [א]
(קטע "א'" ולהלן שם וקטע "ה'"
ולהלן שם).

בענין מה שלוי קודם לישראל לענין הצלה.

קידושין ד': שכ"ה (קטע "והנה
בהוריות דף י"ג").

הוריות: קנ"א קטע "א'" ולהלן שם
וקטע "והנה כבר הבאנו
שהקו"ש").

חומש: פר' במדבר, ואני הנה
לקחתי את הלויים (ג', י"ב) [א]
(קטע "א'" ולהלן שם וקטע "והנה
כבר הבאנו שהקו"ש").

שטוב להקדים לוי לישראל גם לענין ברכת
המזון, והמוציא, ונתנית צדקה. וכן הרי
הוא קודם לענין להיות חזן.

קידושין ד': שכ"ה (קטע "ועיין
במשנה ברורה" ולהלן שם).

הוריות: קנ"א (קטע "ה'" ולהלן
שם).

חומש: פר' במדבר, ואני הנה
לקחתי את הלויים (ג', י"ב) [א]
(קטע "ה'" ולהלן שם).

בענין הלאו של השמר לך פן תעזב את
הלוי כל ימך על אדמתך.

הוריות: קנ"א*.

חומש: פר' ראה, השמר לך פן
תעזב את הלוי כל ימך על אדמתך
(י"ב, י"ט).

בענין אם הלויים הם שלוחי דידן, או שלוחי
דשמיא, או האם עבודתם היא לצורך עצמם
כי זהו הוא קיום דינם.

חומש: פר' במדבר, ואני הנה
לקחתי את הלויים (ג', י"ב) [ב].

בענין מה שקנס עזרא את הלויים לענין
מעשר ראשון.

כתובות ב': רכ"ב - רכ"ה.

חומש: פרי' אמור, אמר אל הכהנים בני אהרן (כ"א, א').

אין נותנין מתנות כהונה לכהן עם הארץ או שאינו מודה בעבודה: בענין דין מתנות לוי' לענין זה.

סנהדרין: שס"א.

בענין מה שצריכים להושיב כהנים ולוים בב"ד הגדול: האם לכתחילה מספיק במקצת כהנים ולוים, או האם צריכים לכתחילה שכולם יהיו כהנים ולוים, וכן האם צריכים לכתחילה גם כהנים וגם לוים (אבל בדיעבד הרי אפילו אם כולם ישראלים הרי זה כשר).

סנהדרין: קמ"ד.

זבחים ב': קפ"ט (קטע אחרון).

חומש: פרי' בהעלותך, בהעלתך את הנרות (ח', ב'). פרי' שופטים, ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר יהי' בימים ההם וגו' (י"ז, ט').

המ"ד שסובר שלא נגזרה גזירת דור המדבר על הלויים.

חומש: פרי' ואתחנן, עלה ראש הפסגה ושא עיניך וגו' (ג', כ"ז) סק"ה (קטע "מיהו בדרכנו") סק"ו סק"ז.

לחם הפנים

דברי הרמב"ם שכולל עשיית המנורה והשולחן והמזבח במצות בנין בית הבחירה, ודעת הרמב"ן שעשיית אינה מצוה אלא רק התכלית נימנית למצוה דהיינו הדלקת הנרות ועריכת הלחם והקרבת הקרבנות.

אבות: קצ"ד*.

בענין למה לחם הפנים נפסל ביוצא לפני סילוק בזיכין הלא לא נעשית בהם עבודה.

זבחים ב': שכ"ז.

הדרך שבאמת רק הבזיכי לבונה נפסלין אז ביוצא כי יש להם דין של מנחת כהנים שאין בהם עבודה.

זבחים ב': שכ"ז.

דברי הגרי"ז דלא כהנ"ל אלא שסילוק

בזיכין חשיב עבודה גם על הבזיכין ולא רק על הלחם.

זבחים ב': שכ"ז.

הדרך שיסוד העבודה בהולכת בזיכי לבונה אינו כמו הולכה רגילה שהיא כדי לקרב את החפץ להקטרה, אלא יסוד העבודה הוא הבאה מפנים לחוץ למקום הקטרתם.

זבחים א': תרכ"ד.

הדרך שסידור הלחם על השולחן הוא בגדר עבודה.

זבחים ב': שכ"ז.

הדרך שמה שהשולחן מקדש את הלחם הרי זה במקום הקידוש השני של הקומץ בכלי שרת.

זבחים ב': שכ"ז.

בענין ליקוט לבונה בזר.

זבחים א': תקפ"ז סק"א, תרל"ט, תרס"ו, תרס"ט סק"ב.

בענין הנס של "ולא נמצא פסול בלחם הפנים".

אבות: רס"ה, רס"ו.

בענין סידור וקידוש לחם הפנים והבזיכין והקטרתן שלא בזמנם.

מנחות: "בענין סידור וקידוש לחם הפנים והבזיכין והקטרתן שלא בזמנם" (על דף ק').

בענין אם לינה פוסלת בלחם הפנים.

מנחות: "בענין סידור וקידוש לחם הפנים והבזיכין והקטרתן שלא בזמנם סק"ד.

לילה

שלילה הוא זמן של הסתר פנים.

חומש: פרי' נח, ויום ולילה לא ישבתו (ח', כ"ב) (קטע ראשון ולהלן שם).

שיחות: עמ' קט"ז.

תפילה: י' סק"א.

בענין שלא יצא לדרך בלילה.

ב"ק א': תשל"ט.

אבות: ק"כ.

חומש: פרי' מקץ, הבקר אור והאנשים שלחו (מ"ד, ג').

בענין הא דת"ח אל יצא יחידי בלילה, וכן שתי צריך שמירה בלילה.
 ב"ק א': תש"מ.
 אבות: ק"כ (קטע "ובחולין" ולהלן שם).
 חומש: פר' מקץ, הבקר אור והאנשים שלחו (מ"ד, ג') (קטע "ובחולין" ולהלן שם).

לינה

- א. כללי
- ב. לינה בדם ובקומץ
- ג. לינה בחפצים שונים
- ד. לינה בקידוש ידים ורגלים
- ה. לינה במי כיוור ובמי כלי שרת

א. כללי

דברי הגר"ח שאין לינה מועלת בראשו של מזבח משום דנקרא מקום העלאה.
 זבחים א': ק"י.
 דברי תוס' ביומא שגם על הכבש וכן על הסוכב אין לינה מועלת, ותירוצם השני שם.
 זבחים א': ק"י.

הדרך שמה שיש תמיד פסול של לינה הרי זה רק בגלל שבתחילת הקדושה נאמר קפידא על זמן מסוים, ולמשל בהקטרת אימורין, אין הכוונה שהאימורין נתקדשו להקטר בלי הגבלה של זמן, רק שאח"כ בעלות השחר מתחדש פסול של לינה, אלא כבר בתחילת קדושתן נאמרה הגבלה של זמן, דהיינו שצריכים להקטירן בלילה ולא למחר. ועי' להלן בסמוך ב"לינה בדם ובקומץ".

זבחים ב': רפ"ד סק"ב.

ב. לינה בדם ובקומץ

בענין אם בדם אמרינן שאין לינה מועלת בראשו של מזבח.
 ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ה.
 סנהדרין: רע"ד (קטע ראשון).
 זבחים ב': שמ"ו (קטע "והנה רש"י, וקטע "והנה מעתה").

הדרך שיש חילוק יסודי בין לינת אברים ללינת דם, דבלינת אברים, מצד זמן הקרבן הי' אפשר להקטיר גם אחרי עלות השחר, כי גם אז הוא זמן הקטרה, רק שיש פסול של לינה, אבל בדם לאחר שקיעת החמה אין זה בכלל זמנו. וכן הסברא שגם בדם הרי זה רק בגדר פסול של לינה. ועי' לעיל בסמוך ב"כללי".

זבחים ב': שמ"ו (קטע "והנה מעתה", וקטע "ובע"כ צ"ל").

שאת"ל שגם בדם הרי זה בגדר פסול של לינה יש לחקור אם עצם שקיעת החמה עושה את הפסול של לינה, או האם מה שאינו זמן של זריקת הדם הוא הדבר שעושה את הפסול של לינה.

זבחים ב': שמ"ו (קטע "ומעתה יש לחקור").

שיטת תוס' שלינת דם היא מתחילת שקיעה.

דברי הגרי"ז שמה שדם נפסל בשקיעת החמה אין הכוונה רק שעבר זמן הזריקה כי ביום שאתה זוכח אתה זורק אבל לעולם הפסול של לינה חל רק בעלות השחר, אלא הדם עצמו נפסל בחפצא בשקיעת החמה, אבל שם הפסול אינו שלילה פוסלת, אלא שהעובדא שאינו יום הזביחה הוא הדבר שפוסל.

זבחים ג': ק"ע.

דברי התוס' ישנים שלינה פוסלת את הקומץ בשקיעת החמה כמו בדם.

מנחות: "בענין קמיצה בלילה" (על דף ק') סק"ב.

ו. קידוש קומץ ונשפך

שיטת ספר תוספת קדושה שלינת קומץ היא מסוּף שקיעה.

זבחים ב': שמ"ו (קטע "והתוספת").

ג. לינה בחפצים שונים

בענין לינה במי סוטה.

זבחים ב': רפ"ו, רפ"ח (קטע "ובענין").

בענין לינה בפרים הנשרפין.

זבחים ב': רפ"ו.

בענין הצד שלינה פוסלת רק בקרבן שהוא בר אכילה.

זבחים ב': רפ"ו.

דברי הרמב"ם שתרומת הדשן היא מעלות השחר ושהזמן של לינה הוא בנץ החמה.

זבחים ב': רצ"א.

ד. לינה בקידוש ידים ורגלים

דברי החידושי ר' ארי' ליב שנאמרו שני דינים, דין אחד שהגברא טעון קידוש, ובגלל הדין הזה העבודה פסולה בלי קידוש, ויש עוד דין שהעבודה טעונה קידוש אבל זהו רק דין לכתחילה ואין העבודה נפסלת בגלל זה, ומה שצריכים עוד קידוש בבוקר מקרא דבבואם ובגשתם הרי זה רק מצד הדין שהעבודה טעונה קידוש.

זבחים ב': ר"ס*, רע"ט*, רפ"ג (קטע אחרון), רצ"ד (קטע "ובספר חידושי רבי ארי' לייב"), (שמ"ג קטע אחרון).

ביאורים שונים בענין במאי פליגי רבי ורבי אלעזר ב"ר שמעון בנוגע ללינה בקידוש ידים ורגלים.

זבחים ב': רע"ו.

בענין אם מסתכלים על הידים כחפצא של קודש והחפצא הזה נפסל בלינה, או האם הכוונה היא שהקדושה שנתקדשו בה נפסלת בלינה.

זבחים ב': רפ"ד סק"א.

בענין אם לינה פוסלת את הקידוש ידים ורגלים לפרה.

זבחים ב': שמ"א.

ה. לינה במי כיוור ובמי שלי שרת

הסברות לומר שלינה פוסלת בהמים או לא.

זבחים ב': רפ"ד, רפ"ו.

ביאורים בענין למה לפי רבי שסובר שלינה פוסלת את הידים והרגלים פשיטא לי' לאילפא שהוא הדין שהמים נפסלין בלינה.

זבחים ב': רפ"ד סק"א.

בענין אם לפי רבי שסובר שהידיים נפסלין בלינה, הפסול לינה בהמים הוא משום

שהמים הן צורך הידים, או האם הוא משום הקידוש כלי.

זבחים ב': רפ"ד סק"א, רפ"ו.

דברי רעק"א שהרמב"ם סובר שרק הלינה של הידים היא מנץ החמה אבל הלינה של המים היא מעמוד השחר, ודעת המהרש"ל שגם הלינה של המים היא מנץ החמה.

זבחים ב': רצ"א (קטע "והנה מלשונו").

משמעות דברי רש"י שאע"פ שאביי סובר שלפי רבי לינת ידים היא רק מדרבנן אבל בכל זאת לינת המים היא מהתורה, והחולקים על זה.

זבחים ב': רצ"ג (קטע "וע"ע ברש"י"), רצ"ז (קטע "מיהו"), שס"ז, שע"ז, שע"ח.

ביאור ספיקת אילפא אם לפי ר"א בר"ש שסובר שאין לינה פוסלת את הידים, לינה שפיר פוסלת את המים.

זבחים ב': רפ"ד סק"ב.

הדרך שאם המים עוד נמצאים על הידים בזמן עלות השחר או לינה פוסלת את הידים גם לפי ראב"ש.

זבחים ב': ש'.

הסברא שאפילו אם לינה פוסלת את המים, אבל אם מלאום כדי לקדש לתרומת הדשן שוב אינם נפסלין בעמוד השחר.

זבחים ב': רפ"ד סק"ג בההערה, רפ"ו, רצ"ז, שע"ג.

בענין אם גם לפי רבא בדעת רבי יוחנן י"ל שלינה בעלות השחר פוסלת את המים.

זבחים ב': רפ"ד סק"ג, שע"ג.

דברי הצאן קדשים שמים שנתקדשו בכלי שרת ולא בהכיוור אינן נפסלין בלינה, ודברי החק נתן שרק אם גם לא הי' בהם כדי ד' כהנים.

זבחים ב': שנ"ד.

ביאור הדין שהמים נפסלין בלינה לאברים כאברים ולמתירין כמתירין.

זבחים ב': שמ"ו.

בענין למה אם סוברים שהמים נפסלין לאברים כמו למתירין, אין גם הידים נפסלין לאברים כמו למתירין.

זבחים ב': שמ"ז, שנ"ג, שנ"ד
(קטע "ועי' בשפ"א").

בענין אם למ"ד שהמים נפסלין למתירין כמתירין (ולא למתירין כאברים) המים נפסלין לעבודת קומץ בשקיעת החמה או האם אינם נפסלין כי אין דרשה לפסול קומץ בשקיעת החמה רק שאינו נקטר בלילה בגלל הדין שאין עבודה בלילה.

זבחים ב': שמ"ו (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

דברי האבן האזל שהמ"ד שסובר למתירין כמתירין סובר שגדר לינה בהמים הוא משום שיש דין לינה על הידים וזה גורם דין לינה על המים.

זבחים ב': שמ"ו (קטע אחרון).

הדרך שאפילו אם אין לינה מועלת במי כיוור אבל יש מצות שיקוע.

זבחים ב': רפ"ח, שס"ב.

בענין אם כששקעו את הכיור הרי זה מבטל את קדושת המים או האם זה רק פועל שלא יפסלו בלינה.

זבחים ב': ר"צ, שמ"ו (קטע "ועוד דאם נאמר"), שנ"ד (קטע "מיהו ביאור זה").

הדרך שגזירת שיקוע היא רק לא להעלותו, אבל אם העלוהו, או לא שקעו, מותר להשאירו ואינו צריך לשקעו מיד, אלא יכול לחכות עד לפני עלות השחר. מיהו יתכן שמותר רק לצורך קידוש.

זבחים ב': ש"ע, שע"ה.

ליצנות

עי' בערך מדות - ביישנות.

למפרע

בענין היכא שעשה דבר של איסור, אבל התנאים של האיסור נשלמו רק אח"כ למפרע, האם הוא חייב.

ב"ק ב': ק"ו*.

שהיכא שהחלות צריכה לחול אח"כ למפרע אי אפשר להתחרט באמצע.

נדרים: פרק ארבעה נדרים - הסוגיא של בר פדא י'.

קידושין ג': ס"ט.

קידושין ד': ר' סק"ב סק"ג.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב (קטע "והנה אולי" ולהלן שם).

בענין מכאן ולהבא למפרע.

יבמות א': רמ"ג (קטע "מיהו עיין") (בענין נאסרה שעה אחת, ובענין מיאון).

יבמות ב': תקמ"ג ובהערה שם (בענין נאסרה שעה אחת, ובענין מיאון).

כתובות ב': תפ"ט (בענין מיאון).

נדרים: פרק ארבעה נדרים - בענין היתר חכם סק"א ובהערה, פרק נערה המאורסה ג' (קטע "ב" ולהלן שם).

גיטין: פרק השולח מ"ח סק"ג סק"ו (בענין אחי דיבור ומבטל דיבור, ובענין מיאון), פ"ו סק"ב (בענין אפקעינהו רבנן לקידושין מיני').

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג* (קטע "מיהו עיין") (בענין עד זומם, ובענין מיאון).

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ח* (קטע "מיהו עיין") (בענין עד זומם, ובענין מיאון).

לפני עור לא תתן מכשול

בענין באיסור לשאת ולתת עם גוי ימים לפני אידיהם משום לפני עור, עי' בערך עבודה זרה סק"ח.

בענין אם הלאו של לפני עור הוא במהותו לאו חדש, או האם זה גילוי שבכל לאו ולא מונה איסור לא להכשיל את השני.

ע"ז: נ"ח.

שהלאו כולל גם לא להשיא עצה רעה.

ע"ז: נ"ח.

שעוברים על לפני עור אפילו אם השני לא נכשל.

ע"ז: ב' (קטע "ברם מצד שני").

אבל רק משום משיאו עצה רעה.

נ"ז (קטע אחרון).

בענין אם אסור להשיא גוי עצה רעה כמו שאסור להכשילו באיסור.

ע"ז: נ"ז.

הסברא שהיכא שהוא מכשיל אדם באיסור דרבנן הרי הוא עובר על לפני עור דאורייתא כי הרי זה בגדר משיאו עצה רעה.

כתובות ב': ד' סק"ב.

ע"ז: ס'.

הנה היכא שזה בגדר חד עיברה דנהרא הרי הנותן עובר מיהא על איסור דרבנן של מסייע ידי עוברי עבירה, ועל עבירה זו הרי הוא עובר רק אם השני נכשל באמת, ומעתה לפי כל הנ"ל יוצא שגם בחד עיברה דנהרא עובר הנותן לישראל בלפני עור, כי המקבל הרי הוא עובר בלפני עור כי הכשיל את הנותן באיסור לפני עור, כי נהי שהכשיל אותו רק בעבירה דרבנן של מסייע ידי עוברי עבירה, אבל הרי הוא עובר בלפני עור מהתורה כי השיאו עצה רעה, ושוב יוצא שהנותן עובר בלפני עור על זה שהכשיל את המקבל בלפני עור, וא"כ יוצא שמה שבחד עיברה בנהרא אין לפני עור הרי זה רק בנותן לעכו"ם, דכיון שהעכו"ם עצמו אינו מצווה בלפני עור, יוצא שהנותן לא הכשילו בלפני עור (ולכן צייר רש"י את הציור של חד עיברה דנהרא בנותן לעכו"ם).

ע"ז: ס'.

דברי הנצי"ב שאע"פ שמנדים את מי שעובר על לפני עור, אבל אם הכניס את חברו למצב של "נתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר כשר" אין מנדים אותו, כי כיון שרק נתכוין לאכול בשר חזיר, בלי שעשה כן בפועל, אינו איסור חמור, אבל על לפני עור הרי הוא שפיר עובר גם על זה.

קידושין ב': שפ"ד.

חומש: פר' כי תבוא, ארור מקלה אביו ואמו (כ"ז, ט"ז) סק"ג.

שיטת האמונת שמואל שאין איסור של

לפני עור על איסור שהוא עצמו (המכשיל) אינו מצווה עליו, והקושיות עליו.

ובענין אם יש לדייק מדבריו שלפני עור אינו במהותו איסור חדש בפני עצמו, אלא הרי הוא סניף של כל איסור ואיסור, וממילא מי שאינו מצווה בגוף האיסור אינו בלפני עור. והקושיא שאפילו אם זה סניף של כל איסור ואיסור אבל למה אינו אסור משום משיאו עצה רעה. ובענין אם יש לחלק בזה בין מכשיל ישראל למכשיל גוי, ולומר שדינו קיים רק במכשיל גוי משום שאין איסור להשיא גוי עצה רעה.

ע"ז: נ"ח.

עוד בדברי האמונת שמואל.

סימנים בענינים שונים: "בענין השיעור של איסורי הנאה" סק"ב.

הדרך שכשהוא מכשיל את השני הרי זה נחשב שהוא עצמו עבר.

ע"ז: נ"ז (קטע "והנה בספר" ולהלן שם).

בענין היכא שהי' יכול לעבור גם בלי המעשה של המכשיל, רק שלמעשה לא הי' עובר בלי מעשהו של המכשיל, האם זה נחשב בגדר תרי עיברה דנהרא.

ע"ז: א' (קטע אחרון).

בענין היכא שגרם לחבירו לעבור על איסור באונס האם זה נחשב שהוא מכשילו.

ע"ז: ל"ד סק"ב.

בענין היכא שגרם לחבירו לעבור על איסור בשוגג האם זה נחשב שהוא מכשילו.

ע"ז: נ"ט.

"מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר", דברי תוס' (ורש"י) בענין למה נקטו ציור זה של כוס יין לנזיר.

ע"ז: נ"ט, ס"ג, ס"ד סק"א.

עוד בענין המכשיל ב"נ בוד' מצות שלהם.

ב"ק א': תפ"ג סק"א (קטע ראשון).

ע"ז: נ"ט.

בענין אם גוי מצוה לא להכשיל אחרים.

ע"ז: נ"ח (קטע "ועני' בספר גינת ורדים").

בענין אם יש לפני עור אם הוא גורם לחבירו להפגין מדה רעה כגון לכעוס.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ב הערה י"ח.

בענין היכא שאמר ברי לי שמותר, האם מותר לאחר להאכילו, או האם הוא צריך לחשוש שמא אסור באמת ושהוא עובר על לפני עור.

כתובות ב': קכ"ט (קטע "ובחי" הגרש"ש בסי' י"ד" וקטע "ולפ"ז כתב").

לקט שכחה ופאה

בענין יד לפאה, ע"י בערך ידות – יד לפאה. עונש המבטל מתנות עניים.

אבות: רפ"ה.

בענין מתי התחילו החיובים של לקט שכחה ופאה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ז הערה ל'.

בענין אם לקט שכחה ופאה לאחר ההפרשה הרי הם עדיין ממון בעלים או האם הם ממון עניים או האם הם הפקר לעניים.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ט.

גיטין: פרק המביא גט שלי"ט, ש"ג, שנ"א.

קידושין ד': חלק ההערות על דף נ"ט הערה י"ג.

ב"ק א': שע"א.

ב"ק ב': נ"א (קטע "גם" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין שכ"ט סק"ב (קטע "ועי' בחידושי"), ש"ל (קטע "ועוד כתב הבית הלוי"), פרק אלו מציאות י"ז (קטע "ובאמת אם נאמר" ולהלן שם).

אבות: רצ"ד.

חומש: פר' משפטים, ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה (כ"ג, י"א) (קטע "והנה תוס" ולהלן שם).

בענין אם יש משום לפני עור רק כשזה ברור שהלה רוצה לעבור.

ע"ז: קמ"ו, ק"נ.

בענין לפני דלפני.

ע"ז: ב' (קטע "והנה המנ"ח").

בענין אם לפני דלפני מותר משום ש"כולי האי לא חיישין", או האם זה משום עצם העובדא שמדובר בשני שלבים.

ע"ז: קמ"ו.

בענין שלפני עור על עבודה זרה אינו נחשב אביזרייהו דעבודה זרה, וממילא אין חיוב למסור נפש על דבר זה.

ע"ז: ב' (קטע "והנה המנ"ח").

עוד בענין לפני עור, ובענין מסייע ידי עובר במזיד, ומסייע ידי מומר, ומסייע ידי גוי.

ב"ק ב': קי"ט.

ע"ז: ס"ב, ס"ד סק"ב.

חומש: פר' כי תצא, וראית בשבי' (כ"א, י') [א] (קטע "והלעיטהו").

דברי חיד"א שאין לפני עור על להכשיל אדם בדבר שחייב בו רק מדיני שמים.

כתובות ב': תקכ"ח (קטע "ובברכי יוסף").

קידושין ב': שצ"א (קטע "ובברכי יוסף").

חומש: פר' כי תבוא, ארור מקלה אביו ואמו (כ"ז, ט"ז) סק"ה (קטע "ובברכי יוסף").

המשמעות מדברי רבינו יונה שמי שאינו מתון בדין ומכשיל בזה, הרי הוא עובר על לפני עור לא תתן מכשול.

אבות: ט' סק"ג.

שהכורה בור ברשות הרבים עובר על לפני עור.

ב"ק א': א' סק"ה, תרי"ד.

דברי היד רמה שגרמא בניזקין אסור משום לפני עור.

ב"ק א': א' סק"ה, תרי"ד.

ב"ק ב': "מראה מקומות בענין גרמא וגרמי" (בסוף הכרך) א' סק"ג.

ב"ב א': קנ"א סק"ה (קטע "מיהו מה").

המחלוקת בין רש"י והראב"ד בענין אם הפקר פטור מפאה.

ב"ק א': שע"ג.

ששינוי קונה במתנות עניים.

ב"ק א': שע"א (קטע "ברם לכאורה" ולהלן שם).

שבמתנות עניים יש חיוב אחריות דהיינו או לתת אותן או לשלם דמי'.

ב"ק א': שע"א (קטע "וי"ל").

ב"ק ב': נ"א (קטע "והנה לענין").

שאם ה' עשיר בשעת הקצירה ואח"כ נעשה עני מותר לו לקחת מה שנקצר בשעה שה' עשיר.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ב סק"ב.

בענין לעני ולגר תעזוב ולא לעורבים ולא לעטלפים.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ז.

בענין "מאימתי כל אדם מותר בלקט": מי הוא כל אדם, האם כל אדם ממש או רק הבעלים.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ח.

"מאימתי כל אדם מותר בלקט משהלכו בו נמושות": השיטות בביאור "נמושות" לפי רבי יוחנן ולפי ריש לקיש.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ט.

בענין "מי שליקט את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני וכו'".

גיטין: פרק המביא גט שנ"ג - שנ"ה**.

דברי הרמב"ם שלהלכה יש לאו של להזהיר עני על שלו.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ה**.

בענין אם הסיבה למה התורה הזהירה את העני על שלו הרי זה כי לגבי השדה שלו הרי הוא נחשב עשיר או האם האיסור הוא איסור עצמי בגלל השם של בעל הבית.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ב סק"ג (קטע "והרא"ש").

הדרך שיסוד הדין של האיסור על עני ללקוט בשלו הרי זה דין באיסורים, משא"כ

בענין אם הקצירה מחייבת את השדה בפאה ולפני קצירה אין שום חיוב, או האם גם לפני הקצירה יש חיוב פאה על השדה רק שצריכים קצירה כדי ליצור את המציאות של פאה.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ח.

בענין העושה כל שדהו פאה.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ח.

דברי הירושלמי שהשיבולת הראשונה שקצר אינה חייבת בפאה.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ח (קטע "והנה עיין בתוס' בסוגיין").

דברי תוס' שהחלק שקצר לעצמו יכול להיות אפילו פחות משהו פרוטה.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ח (קטע "והנה עיין בתוס' בסד"ה").

בענין "המדיל נותן מן המשואר על מה ששיר".

נדרים: פרק כל כנויי ע"ח (קטע "ועיין בפ"ג").

בענין אם אפשר להוסיף על פאה אחרי שכבר הפריש (דברי המל"מ בפ"ו מהל' מתנות עניים הט"ו).

נדרים: פרק כל כנויי ע"ח (קטע "אמנם אכתי צ"ע").

שיטות הראשונים והאחרונים בענין ספק לקט שכחה ופאה.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ו.

גדרי עני ורש הצדיקו (חולין דף קל"ד).

נדרים: פרק כל כנויי פ"ו.

ב"ק א': ש"ע.

ב"ק ב': נ"א (קטע "והנה לענין").

בענין מנין שמתנות עניים פטורות מתרומות ומעשרות.

ב"ק א': שע"א.

חומש: פ' משפטים, ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה (כ"ג, י"א).

בענין מתי מתנות עניים פטורות ממעשר.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ג.

יסוד הדין של האיסור על עשיר ללקוט לצורך עני הרי זה בגלל שאין לו זכות ממון בהמתנות (דברי הגר"ח).

גיטין: פרק המביא גט שנ"ב סק"ג (קטע "ובחידושי" ולהלן שם).

בענין אם הטעם למה עשיר אינו יכול ללקוט לעני (משום שאין לו זכות ממון בהמתנות וכהנ"ל) הרי זה משום תופס לבעל חוב במקום שחב לאחריני או האם זה משום שהעשיר חשיב "אינו בתורת" פאה (קה"י).

גיטין: פרק המביא גט שנ"ב סק"ג (קטע "והנה הריטב"א").

דברי הגר"ב שכשבעל הבית מלקט לעני את הפאה, האיסור שבדבר הוא רק העובדא שהוא מלקט, אבל מה שאח"כ הרי הוא זוכה בזה בשביל העני אינו נחשב איסור (אע"פ שלא מהני מקרא דלא תלקט לעני).

גיטין: פרק המביא גט שנ"ה.

בענין אם מי שהי' בעל הבית בשעת הקצירה ואח"כ הפקיר את השדה, אסור לו לקחת כיון שבשעת הקצירה הי' שלו.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ב סק"ב סק"ג.

הדרך שאע"פ שלא מהני מה שהפקיר בעל הבית את השדה לענין שיוכל לזכות בהפאה אבל בכל זאת בעל הבית עני הרי הוא יכול ללקוט לצורך עני אחר, וכן דרך הפכי והיינו שאפילו אם הוא שפיר יכול לזכות בפאה של שדה שהי' שלו בשעת קצירה אבל בכל זאת אינו יכול לזכות לעני אחר.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ב סק"ג.

לקיחה

בענין לקיחה ע"י דבר אחר.

זבחים ב': תצ"ט - תק"א.

לשון הקודש - שאר לשונות

בענין ביאור המלה "נער", ע"י בערך נער.

בענין מצות לימוד לשון הקודש.

אבות: נ"ט.

בענין אם לימוד לשון הקודש הוא מצוה בזכות עצמו או האם הוא רק הכשר למצות תלמוד תורה.

אבות: נ"ט סק"ב.

דברי הרמב"ם שלימוד לשון הקודש הוא בגדר מצוה קלה.

יבמות ב': תשי"א.

ע"ז: כ"ג.

אבות: נ"ט סק"א סק"ב.

בענין אם המצוה היא רק ידיעת לשון הקודש על בורי' או האם לימוד כל ידיעה וידיעה היא מצוה.

אבות: נ"ט סק"א (קטע "ועכ"פ משמע").

דברי רבי מאיר בירושלמי ש"כל מי שהוא קבוע בא"י ואוכל חולין בטהרה ומדבר בלשון הקודש וקורא את שמע בבוקר ובערב מובטח לו שהוא מחיי העולם הבא".

אבות: נ"ט סק"ב.

דברי הספרי והתוספתא שתינוק היודע לדבר אביו מלמדו לשון הקודש (ובירושלמי איתא לשון תורה).

אבות: נ"ט סק"ב.

דברי הרמ"א דהא שאסור לקרות דברים בטלים בשבת הרי זה רק בלשון לעז אבל בלשון קודש מותר, וכתב המ"ב משום שהלשון בעצמו יש בו קדושה ולומד ממנו דברי תורה.

אבות: נ"ט סק"ב.

המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד בענין אם צריכים לדקדק כשקורא ק"ש בשאר לשונות.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ג סק"ז.

בענין אם לשאר לשונות יש דין לשון, או האם הם רק בגדר פירושים ללשון הקודש (מחלוקת בזה בין הרמב"ם והראב"ד).

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ג ולהלן שם.

חומש: פר' בשלח, אז ישיר (ט"ו, א').

ביאור השורש כסף.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ח'.

חומש: פר' תרומה, זהב וכסף (כ"ה, ג').

ביאור השורש נחש.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"א.

חומש: פר' תרומה, וצפית אתו נחשת (כ"ז, ב') (קטע "והנה מצינו" ולהלן שם).

ביאור השורש נס.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"ב.

חומש: פר' וירא, והאלקים נסה את אברהם וגו' (כ"ב, א') סק"א.

ביאור השורש סג.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ד'.

חומש: פר' שמות, וימת יוסף וגו' (א', ו') סק"ה.

ביאור השורש סתר.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"ח.

אלול - תשרי: יום כיפור א'.

ביאור השורש עז והשורש זע.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"א.

חומש: פר' תרומה, וצפית אתו נחשת (כ"ז, ב') (קטע "והנה מלשון" ולהלן שם).

ביאור השורש עין.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ט"ו.

חומש: פר' חיי שרה, ואבא היום אל העין (כ"ד, מ"ב).

דברי תוס' בסוטה דף ל"ב ע"א שהדברים שמוזכרים בהמשנה שם שנאמרים בכל לשון הרי זה רק אם הוא מבין את הלשון, ושיש דברים אחרים שנאמרים בכל לשון אפילו אם אינו מבין.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"א סק"ד.

טעם לומר שבלשון קודש אינו צריך להבין (משא"כ בלשון אומות), אפילו היכא שאינו אומר פרשה שבתורה.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ד.

דברי הרמב"ם שהנודר בשאר לשונות מהני רק באותו זמן ובאותו מקום שמדברים כן.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ו.

דברי הביאור הלכה שקריאת שמע בשאר לשונות מהני רק באותו זמן ובאותו מקום שמדברים כן.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ו.

דברי הירושלמי דנראה שרוצה לומר שאדם יכול לחדש לשון לעצמו.

נדרים: פרק כל כנויי ו' סק"ז.

ביאור המלה "כל" קמוצה, והמלה "כל" עם חולם.

חומש: פר' שמות, וימת יוסף וגו' (א', ו') סק"ג (קטע "ונראה להוסיף").

ביאור השורש דר.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ד'.

חומש: פר' שמות, וימת יוסף וגו' (א', ו') סק"ג.

ביאור השורש הר.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ה'.

חומש: פר' וירא, אל אחד ההרים (כ"ב, ב').

ביאור השורש טבע.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ז'.

נחשת (כ"ז, ב') (קטע "ונראה עוד").

שהמלה "בן" והמלה "בינה" הן מלשון בנין, והמלה "זכר" (עם קמץ) היא מלשון זכר (עם צירי וסגול).

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" א'.

חומש: פר' בראשית, ויולד בן (ח', כ"ח). פר', בחקותי, ונתתי שלום בארץ (כ"ו, ו').

החילוק בין "עומד" ל"ניצב", וביאור המלה "מצב".

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" כ'.

חומש: פר' נצבים, אתם נצבים וגו' (כ"ט, ט').

ביאור המלה עזב והמלה סור.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"ד.

חומש: פר' במדבר, איש על דגלו לבית אבתם יחנו בני ישראל מגד סביב לאהל מועד יחנו (ב', ב').

ערו - רעם, מת - תם.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ט"ז.

חומש: פר' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [ב].

שיר - ישר.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"ז.

חומש: פר' וילך, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו' (ל"א, י"ט).

ביאור החילוק בין "עם" ובין "לשון".

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"ט.

תפילה: מ"ז (קטע "ועל פי הנ"ל").

ביאור החילוק בין "שמחה" ובין "ששון".

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"ט.

תפילה: מ"ז (קטע "והנה כמו").

ביאור השורש שג.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ד'.

חומש: פר' שמות, וימת יוסף וגו' (א', ו') (ק"ה).

ביאור השורש שחן.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"א.

חומש: פר' תרומה, וצפית אתו נחשת (כ"ז, ב') (קטע "והנה ההיפוך").

ביאור השורש גל.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ב'.

ביאור השורש דבר.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ג'.

ביאור השורש זן.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ו'.

ביאור השורש מצ.

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" ט'.

ביאור שמות הרודפים "רגל" ו"פעם".

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" כ"א.

חומש: פר' משפטים, שלש רגלים (כ"ג, י"ד).

בענין המושג "תמיד", וביאור התואר "מתמיד" (ולא "תומד").

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י'.

חומש: פר' תצוה, להעלת נר תמיד (כ"ז, כ').

שיחות: עמ' ל"ג.

החילוק בין "מצח נחושה", ל"קשה עורף".

סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"א.

חומש: פר' תרומה, וצפית אתו

ביאור החילוק בין "חגים" ובין "מועדים וזמנים"
סימנים בענינים שונים: "שרשים בלשון הקודש" י"ט.
תפילה: מ"ז (קטע "והנה כמו").

לשון הרע

דברי המכילתא שמדבר שקר תרחק הוא אזהרה ללשון הרע.
כתובות א': ת"כ סק"ד.
בענין שאין לבעלי לשון הרע חלק לעולם הבא.

סנהדרין: ר"פ (קטע "והנה עיין ברמב"ם" ולהלן שם), שנ"ד (קטע "והנה מלבד").

אבות: נ"ו (קטע ראשון ולהלן שם), קמ"ד (קטע "והנה מלבד" וקטע "וממתניתין" וקטע "גם צ"ע ממתניתין").

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ב.
בענין למה אין לו חלק לעולם הבא.

חומש: פר' תזריע, "בענין למה אין לבעל לשון הרע חלק לעולם הבא".
ביאור "כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר".

חומש: פר' תזריע, "בענין למה המספר לשון הרע הרי הוא כאילו כפר בעיקר".

שבעל לשון הרע להוט אחרי פירוד ומחלוקת.

חומש: פר' תזריע, "בענין למה המספר לשון הרע הרי הוא כאילו כפר בעיקר".

בענין שכת מספרי לשון הרע אינה מקבלת פני שכינה.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "והנה מלבד").

אבות: נ"ו (קטע "ועיין עוד בדף").

בענין שאסור לדור בשכונת בעלי לשון הרע.

אבות: ל"ד סק"א (קטע "ועיין עוד").

שאם התרה אדם בינוני לא לעבור עבירה, ועבר, אע"פ שמותר לשנאותו ואינו צריך לתלות שמא עשה תשובה, אבל אסור לספר עליו לשון הרע.

אבות: ל"א סק"ב.

חומש: פר' קדושים, בצדק תשפט עמיתך (י"ט, ט"ו) סק"ב (קטע אחרון).

בענין על איזה סוג בעל עבירה מותר לספר לשה"ר.

אבות: צ"ה (קטע "ובאמת" ולהלן שם).

בענין "מותר לספר לשון הרע על בעלי מחלוקת".

אבות: שי"א.

בענין אם חיישינן ללא תלך רכיל אם יצא מהשתיקה מצב של מיחזי כשיקרא.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ט.

בענין אם מותר לבקש מחילה מחבירו על שדיבר עליו לשון הרע (או שאר חטאים שחטא כנגדו) או לא כיון שהוא מצער על ידי שמודיע לו שהרע לו.

אבות: צ"ג ובהערה.

חומש: פר' קדושים, לא תשנא את אחיך בלבבך (י"ט, י"ז) ובהערה.

אלול - תשרי: יום כיפור ה' (קטע ראשון).

עצות איך לבקש מחילה על לשון הרע.

אלול - תשרי: יום כיפור ה' (קטע ראשון).

לשמה

בענין עשיית מצות לשמה, עי' בערך קיום מצות - כללי.

בענין עבודת קרבנות לשמה, עי' בערך עבודה לשמה.

בענין לשם אשים, לשם ריח, ולשם ניהוח, עי' בערך הקטרה.

בענין שגוי אדעתא דנפשי' קעביד, וביאורו של הגר"ח בזה.

גיטין: פרק המביא גט רס"ד.